

Edukacija, dualno i strukovno obrazovanje i eInfrastruktura u Bosni i Hercegovini

Analiza postojećeg stanja i smjernice za prevazilaženje digitalnog raskoraka sa pregledom rješenja u Evropskoj uniji i svijetu

U sistemu državne administracije obrazovanje je obuhvaćeno Sektorom za obrazovanje Ministarstva civilnih poslova BiH, dva entitetska ministarstva obrazovanja i deset kantonalnih ministarstava. Kroz ova ministarstva se regulira rad svih osnovnih i srednjih škola i visokoškolskih ustanova bez obzira da li se radi o privatnim ili društvenim ustanovama. Pristup obrazovnom procesu se razlikuje od ustanove do ustanove uslijed visokog stepena decentralizacije i nepostojanja odgovarajućih i jasnih politika kada je ovaj sektor u pitanju, čime se i proces implementacije digitalizacije u nastavne procese različito odvija. Pored pobrojanih, na području Bosne i Hercegovine djeluje čitav niz ustanova za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju koje kao nezavisne organizacije znatno brži i efikasnije vrše integraciju IKT u svoje edukacijske procese. Smjernice za uspješnu implementaciju procesa digitalne transformacije u okviru ovog sektora tema su ove studije.

Informaciono-komunikacione tehnologije i njihov stalni razvoj imaju poseban uticaj na edukacijske procese. One snažno utiču na procese učenja, bez obzira o kojoj vrsti edukacije se radi, ali samo onda kada su nastavnici digitalno pismeni i kada razumiju kako da IKT integrišu u nastavne planove. Svaka institucija čiji je temelj poslovanja edukacija (škole, fakulteti, akade-

mije, institucije za profesionalni razvoj) može koristiti različiti set IKT alata da bi komunicirala, kreirala, raščlanjivala, pohranjivala i upravljala informacijama. U određenim kontekstima, IK tehnologije su postale glavna poveznica u interakciji predavanje-učenje. Pristupi koji to omogućavaju su zamjena klasične table interaktivnom, korištenje pametnih telefona ili drugih uređaja tokom nastave, učenje na daljinu i model „obrnute učionice” gdje studenti predavanja gledaju kod kuće na računaru, a učionice koriste za interaktivne vježbe.

Kada su nastavnici digitalno pismeni i educirani da koriste IKT, ovi pristupi mogu da vode razvoju procesa promišljanja, osiguraju kreativne i individualizirane opcije za studente da izraze svoje razumijevanje i bolje ih pripreme za tekuće tehnološke promjene u društvu i na radnom mjestu. IKT i profesionalni razvoj nastavnika zahtijevaju posebne prilike za profesionalni razvoj u svrhu povećavanja njihovih mogućnosti za korištenje IKT-a za formalne procese učenja, individualne instrukcije, pristup online izvorima i napredak u učeničkoj interakciji. Takve edukacije u IKT-u trebaju pozitivno da utiču na generalni stav nastavnika kada je u pitanju upotreba IKT-a u učionici, ali i da osiguraju specifično vođenje u IKT predavanju i učenju u okvirima svake od oblasti.

Informaciono-komunikacione tehnologije svakako imaju snažan uticaj na

kulturu s obzirom da mijenjaju način na koji čovječanstvo živi, radi i uči, pogađajući samu proizvodnju i distribuciju znanja i moći širom svijeta. Diplomci koji su manje upoznati sa digitalnim tehnologijama su u zaostatku u nacionalnim i globalnim ekonomijama. U mnogim zemljama digitalna pismenost se gradi kroz inkorporiranje IKT-a u obrazovnim institucijama. Neke zajedničke edukacijske primjene IKT-a uključuju principe jedan računar po učeniku, korištenje tableta, korištenje interaktivnih tabli, učenje na daljinu i eČitanje, obrnute učionice itd.

S druge strane, učenicima sa različitim stilovima učenja IKT može osigurati uključivanje i obradu informacija uz povećane mogućnosti za ispoljavanje vlastite kreativnosti. Ove tehnologije omogućavaju učenicima da osjete informaciju umjesto pukog čitanja i slušanja. Mobilni uređaji jednako tako pružaju dodatne mogućnosti kada je u pitanju proces učenja. Ovo je naročito primjenjivo kod učenika sa posebnim potrebama kroz aplikacije sa pojednostavljenim instrukcijama, kombinaciju teksta i grafike, audio datoteka, mogućnost promjene nivoa težine, popravki greški i slično.